

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tutulan hasta mahpus Mehmet Çelik'in tarafımıza ilettiği mektup, ceza infaz sisteminde hasta mahpusların sağlık hakkına erişiminde yaşanan yapısal sorunları bir kez daha görünür kılmaktadır. Mahpusun beyanları; teşhise erişimde gecikme, sevk süreçlerinde sistematik aksaklıklar, tıbbi ihmal, ayrımcı yaklaşımlar ve etkin tedaviye erişimin engellenmesi gibi ağır hak ihlallerine işaret etmektedir.

Mahpus, yaklaşık 6-7 aydır artan ve süreklilik kazanan şiddetli bel, diz ve bacak ağrıları yaşadığını, uzun uğraşlar sonucunda MR sevki alabildiğini, ancak aylar süren beklemler sonunda gerçekleştirilen görüntülemenin eksik yapıldığını ve en yoğun ağrı duyduğu diz ve bacak bölgelerinin görüntülenmediğini ifade etmektedir. Yapılan incelemede yalnızca bel bölgesine yönelik MR çekildiği ve 3 adet fitık (lomber disk hernisi) tespit edildiği belirtilmiştir. Buna rağmen, fitığın derecesi, sinir basısı, hareket kısıtlılığı ve ağrının yayılımına ilişkin kapsamlı bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Bel fitığına eşlik eden diz ve bacak ağrıları; sinir kökü basısına bağlı olarak ilerleyici nörolojik hasar, hareket kaybı ve kalıcı sakatlık riski doğurabilecek niteliktedir. Ancak mahpusun ortopedik ve nörolojik değerlendirmeleri bütünlüklü biçimde yapılmamış; aksine, gerekli ileri tetkiklere rağmen bilimsel temelden yoksun şekilde fizik tedaviye yönlendirilmesi, tıbbi gerekliliklerle bağdaşmayan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum, tedavinin gecikmesine ve hastalığın ilerlemesine yol açabilecek ciddi bir ihmal niteliğindedir.

Mahpusun sağlık sorunları yalnızca ortopedik rahatsızlıklarla sınırlı değildir. Şiddetli baş ve şakak ağrıları (olası nörolojik riskler), böbrek, göğüs, damar ve kalp ağrıları gibi çoklu sistemleri ilgilendiren şikâyetler, bütüncül ve ileri düzey bir sağlık taramasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca ifade edilen gizli kilo kaybı, ciddi ve sistemik bir hastalığın habercisi olabilecek niteliktedir. Buna rağmen, mahpusun sağlık durumu parçalı ve yetersiz müdahalelerle ele alınmaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler standartları (Nelson Mandela Kuralları), Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları; mahpusların sağlık hizmetlerine erişiminin kesintisiz, eşit ve insan onuruna uygun şekilde sağlanmasını açıkça düzenlemektedir. Aynı şekilde Anayasa'nın yaşam hakkı ve sağlık hakkına ilişkin hükümleri ile infaz mevzuatı, devletin gözetimi altındaki mahpusların sağlıklarının korunmasını pozitif yükümlülük olarak tanımlamaktadır.

Buna karşın mevcut uygulamalar; hasta mahpusların teşhis ve tedavi süreçlerini geciktiren, ağırlaştıran ve kimi durumlarda etkisiz hale getiren yapısal sorunlara işaret etmektedir. Özellikle yüksek güvenlikli kapalı hapishane koşullarında hareket kısıtlılığı, sert zemin, yetersiz ergonomik koşullar ve tecrit uygulamaları; bel fıtığı, diz ve kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını ağırlaştıran doğrudan risk faktörleri arasında yer almaktadır. Bu koşullar altında mahpusun hastalığının ilerlemesi kaçınılmaz hale gelmektedir.

Mahpusun acil servise kaldırılmasına rağmen yüzeysel müdahale ile geri gönderilmesi, ileri tetkiklerin yapılmaması ve gerekli uzmanlık alanlarına erişimin sağlanmaması; sağlık hakkının ihlalinin ötesinde yaşam hakkını tehdit eden bir tablo ortaya koymaktadır. Ceza infazı, mahpusun fiziksel bütünlüğünü ve yaşamını riske atan bir uygulamaya dönüşmez.

Bu bağlamda; hasta mahpusların tedaviye erişiminin sağlanması, bağımsız ve nitelikli sağlık hizmetlerine ulaşımının güvence altına alınması ve hayati risk taşıyan durumlarda infazın ertelenmesi veya tahliye mekanizmalarının işletilmesi bir zorunluluktur.

Hasta mahpus Mehmet Çelik'in mevcut sağlık durumu dikkate alındığında; özellikle çoklu bel fıtığı, ilerleyici diz ve bacak ağrıları, hareket kısıtlılığı ve sistemik sağlık riskleri birlikte değerlendirildiğinde, infaz ertelemesi hükümlerinin uygulanması, tam teşekküllü bir hastanede çok branşlı yaklaşımla değerlendirilmesi ve gerekli tedavinin özgür koşullarda sağlanması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesinde tutulan hasta mahpusların sayısı nedir? Bu mahpusların kaçına düzenli ve kesintisiz sağlık hizmeti sunulmaktadır?
2. Mehmet Çelik'in bel, diz ve bacak ağrılarına ilişkin yapılan MR çekiminde neden yalnızca bel bölgesi görüntülenmiş, diz ve bacak bölgeleri neden kapsam dışı bırakılmıştır?
3. Tespit edilen 3 adet bel fıtığının derecesi nedir? Sinir basısı, hareket kaybı ve cerrahi gereklilik açısından herhangi bir ileri değerlendirme yapılmış mıdır?
4. Bel fıtığına bağlı olarak gelişebilecek nörolojik hasar riskine karşı hangi önleyici ve tedavi edici adımlar atılmıştır?
5. Şiddetli diz ve bacak ağrıları bulunmasına rağmen ortopedik ve nörolojik ileri tetkikler neden yapılmamıştır?
6. Mahpusun açık talebine rağmen MR ve benzeri ileri görüntüleme yöntemlerinin uygulanmamasının gerekçesi nedir?
7. Acil servise kaldırılan mahpusun yalnızca serum tedavisiyle geri gönderilmesi hangi tıbbi kriterlere dayanmaktadır?
8. Fizik tedaviye yönlendirme kararı hangi bilimsel bulgulara dayanılarak verilmiştir? Bel fıtığı ve akut ağrı tablosu bulunan bir mahpus için bu yaklaşım yeterli midir?
9. Mahpusun baş, şakak, kalp, damar ve böbrek ağrılarına ilişkin kapsamlı bir tarama yapılmış mıdır?
10. Kilo kaybı yaşayan mahpuslar için erken teşhis ve tarama programı uygulanmakta mıdır?

11. Sağlık hizmeti sunumunda ayrımcı veya ideolojik tutum sergilendiği iddiaları hakkında herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
12. Mahpusların hastaneye sevk süreçlerinde yaşanan gecikmelerin sistematik nedenleri nelerdir?
13. Mehmet Çelik'in sağlık durumu için hayati risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?
14. İnfaz ertelemesine ilişkin mevzuat kapsamında Mehmet Çelik için işlem başlatılmış mıdır? Başlatılmadıysa gerekçesi nedir?
15. Çoklu bel fıtığı, hareket kısıtlılığı ve kronik ağrı yaşayan mahpusların tahliyesine ilişkin özel bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
16. Yüksek güvenli hapis hanelerdeki fiziki koşulların kas-iskelet sistemi hastalıkları üzerindeki etkilerine ilişkin bilimsel bir çalışma mevcut mudur?
17. Mehmet Çelik'in tam teşekküllü bir hastanede, bağımsız uzmanlarca değerlendirilmesi ve gerekirse cerrahi müdahale (fıtık ameliyatı dahil) için sevki sağlanacak mıdır?